

ŚNIADANIE PRASOWE

**dotyczące 40. rocznicy pierwszej pielgrzymki Jana Pawła II
do Polski**

Uczestnicy:

Michał Senk, dyrektor Centrum Myśli Jana Pawła II
o. Samuel Pacholski OSPPE, dyrektor Wydawnictwa Paulinianum
dr hab. Dominika Żukowska-Gardzińska
dr hab. Paweł Skibiński
oraz koordynatorzy projektów:
Anna Olesiak
Marcin Nowak
Maria Jankowska

Sprawy, które toczą się w Polsce, mają znaczenie światowe.

Jan Paweł II, 5 czerwca 1979, Jasna Góra

PROGRAM WYDARZEŃ

15 maja

Jan Paweł II o przyszłości Europy. I pielgrzymka do Polski – nowy etap polityki wschodniej

Spotkanie z dr. Andrzejem Grajewskim

Prowadzenie: dr hab. Paweł Skibiński

Centrum Myśli Jana Pawła II, godz. 18.00–20.00

28 maja

Panel dyskusyjny „I pielgrzymka 1979 – punkt wyjścia do budowania idei jedności i integracji europejskiej”.

W spotkaniu wezmą udział: ks. prof. Jacek Grzybowski

i dr Paweł Machalski. Prowadzenie: Andrzej Brzeziecki

Centrum Myśli Jana Pawła II, godz. 18:00–20.00

2 czerwca

Gra o Wolność (edycja 2019) – gra miejska stypendystów m.st. Warszawy im. Jana Pawła II organizowana wspólnie z Narodowym Centrum Kultury

Łazienki Królewskie, godz. 12.00–16.00

4 czerwca

Solidarność krok po kroku – metodologia pracy nad solidarnością

Dialog publiczny przy okrągłym stole (formuła norweska)

Centrum Myśli Jana Pawła II

5 czerwca

Konferencja „**Jan Paweł II – lider przemian wolnościowych w Polsce i na świecie**”.

Wykład specjalny: Bernard Lecomte, „Le rôle de Jean-Paul II dans la chute du communisme, 1979–1989” [Rola Jana Pawła II w upadku komunizmu 1979–1989]

Biblioteka Zamku Królewskiego, godz. 10.00–15.00

12 czerwca

Panel dyskusyjny „**Dlaczego bezkrwawa rewolucja?**” W spotkaniu udział wezmą:

prof. Dariusz Stola, prof. Marcin Zaremba, dr Przesmyśław Ruchlewski

Centrum Myśli Jana Pawła II, godz. 18.00–20.00

22 października

Wykład: prof. Charles Mercier „**La construction de l'identité des jeunes gens dans le contexte de la mondialisation**” [Budowa tożsamości młodzieży w kontekście globalizacji]

Centrum Myśli Jana Pawła II, godz. 18.00–20.00

4 listopada

Promocja książki dr. hab. Pawła Skibińskiego na temat I pielgrzymki Jana Pawła II do Polski, we współpracy z Państwowym Instytutem Wydawniczym

Centrum Myśli Jana Pawła II

19 listopada

Wykład: prof. Damiano Palano „**«La sindrome da stanchezza democratica» nel quadro europeo**” [„Syndrom znużenia demokracją” w kontekście europejskim]

Centrum Myśli Jana Pawła II, godz. 18.00–20.00

SPRAWY, KTÓRE TOCZĄ SIĘ W POLSCE, MAJĄ ZNACZENIE ŚWIATOWE

NIEPUBLIKOWANE PRZEMÓWIENIE JANA PAWŁA II
DO RADY GŁÓWNEJ EPISKOPATU POLSKI

Jasna Góra, 5 czerwca 1979 r.

PATRONAT HONOROWY

PRYMAS POLSKI
WOJCIECH POLAK

ARCYBISKUP
STANISŁAW GADECKI

KARDYNAŁ
KAZIMIERZ NYCZ

KONFERENCJA
EPISKOPATU
POLSKI

PATRONAT MEDIALNY

PAULINIANUM

Centrum Myśli
Jana Pawła II

PROTOKÓŁ RADY GŁÓWNEJ EPISKOPATU POLSKI,

Jasna Góra, 5 VI 1979 r.

FRAGMENTY

[...]

Jan Paweł II:

Musimy sobie zdać wspólnie sprawę u początku tej rozmowy, że Polska nie leży tylko w Polsce, ale leży w całym świecie i nie tylko w Europie. Ja na Soborze Wat. II zdawałem sobie już z tego sprawę, słuchając wypowiedzi – zwłaszcza Prymasa i starając się zrozumieć znaczenie jego autorytetu. Już wtedy miał bardzo wyraźny, wielki, światowy autorytet, ponieważ sprawy, które toczą się w Polsce, mają znaczenie światowe.

Gdy chodzi o tzw. politykę wschodnią, to ona ma swoje wąskie znaczenie; zlokalizowana jest na poczynaniach Pawła VI do krajów bloku Związku Radzieckiego. Tych poczynañ nie można odwrócić, trzeba je kontynuować. Przy różnych okazjach w prasie zachodniej pojawiały się takie opinie: politykę wschodnią ten Papież będzie kontynuował, bo w tej chwili on sam jest najlepszym ekspertem od polityki wschodniej.

[...]

Cały Zachód jest obciążony kompleksami, wielorakimi kompleksami. Jest w pewnym sensie ideologicznie rozłożonym. Zaczyna się obecnie trochę wydobywać. Myślę, że cała ta inicjatywa parlamentu europejskiego, jednoczenia się Europy jest po to, żeby się z tego kompleksu wydobyć. (Też o braku odporności Zachodu na przeciwstawienie się ofensywie krajów komunistycznych kard. Karol Wojtyła stawiał już wcześniej, m.in. na podstawie własnych doświadczeń z czasów młodości oraz późniejszych kontaktów z zachodnimi hierarchami i intelektualistami.)

[...]

Muszę się przyznać, że przygotowanie tekstu do Meksyku kosztowało mnie minimalnie, bo to zrobili inni. Ja tylko przeglądałem i powiedziałem: wyrzucie to, dodajcie to, część napisałem; przede wszystkim decydował tu język. Tu musiałem napisać od A do Z wszystko sam i wciąż musiałem poprawiać i wciąż musiałem się zastanawiać nad jednym, a mianowicie, że ta szeroka opinia zachodnia będzie ważyć, co Papież powiedział w Meksyku i co powiedział w Polsce. W Meksyku o wiele bezpośrednio wypowiedziałem się na temat istniejącej tam niesprawiedliwości; mógłbym i tu, ale zatrzymałem się w połowie drogi. Wystarczyło, żeśmy się porozumieli w sprawach naszych, rodzinnych, na Placu Zwycięstwa, przed św. Anną, na Wzgórzu Lecha w Gnieźnie – w takich naszych sprawach. I jeszcze im przypomnieliśmy, że istnieje Słowiańszczyzna, że istnieją Czechy, że istnieje Ukraina, Litwini, że istnieje Rosja chrześcijańska od tysiąca lat.

[...]

Pamiętajcie, że Kościół polski ma pozycję światową czy chce czy nie chce. Fakt, że Papieża wybrali z Polski, jest tylko dowodem na to. W myśleniu Kościoła w Polsce ma być stale obecny ten problem: dlaczego doświadczenia Kościoła w Polsce stały się potrzebne całemu Kościołowi? Kościół w Polsce stał się i staje się wciąż potrzebny i to w wymiarach uniwersalnych – na południe, na północ – wszędzie.

Zagadnienie tej podróży i właściwe wyprowadzenie z niej wniosków, które by nam pomogły – razem z naszymi władzami politycznymi – bo nikt nie ma w tym interesu, żeby oni poczuli się zagrożeni. Wiem, że w tej chwili w Polsce nikt inny nie może rządzić – muszą oni rządzić. Chodzi o to, żeby zarządzili przynajmniej tacy, jak Pan Gierek.

[...]

Jeśli chodzi o perspektywy świata, to w tej chwili dużo mówi się o obudzeniu potrzeby ducha, o potrzebie *novum sacrum*. We Włoszech o tym piszą, są tym nawet zaniepokojeni. To idzie przez świat, idzie przez Włochy. Są zaniepokojeni przede wszystkim tym z punktu widzenia programów politycznych, co się zresztą trochę w tych ostatnich dniach potwierdziło, bo komuniści dużo stracili. To rozbudzenie „sacrum” idzie przez świat, idzie przez młodzież, ze wszystkich stron. To się odczuwa.

[...]

W pewnym sensie te dwie pierwsze wizyty są potwierdzeniem jednej tezy: Kościół silny przy najbardziej możliwie przeciwnym mu państwie: Meksyk i Polska – to są te dwie pozycje: Kościół silny swoją własną siłą. Jeśli się trzymamy tej wizji – silny Kościół – to oczywiście Kościół jest w znacznej mierze silny swoim Episkopatem. Moim celem głównym jest dążenie do silnych Kościołów. A kwestia, jak w tym wszystkim mają zagrać te różne instytucje Kurii Rzymskiej, m.in. instytucje Episkopatu – to jest kwestia pochodna. Ja widzę, że czasem, a przede wszystkim w sytuacji Trzeciego Świata, w sytuacji Kościołów mniejszościowych, ci nuncjusze spełniają swoją funkcję, bo tamci jeszcze sobie nie radzą. Tę sprawę można uważać za całkowicie wyjaśnioną. Ja tylko chciałem dodać, stwierdzić, że podstawową rzeczą jest siła Kościoła przez silny Episkopat krajowy, silny swoją siłą. A cała kwestia normalizacji z państwem jest rzeczą wtórną. Wizyta w Meksyku jest na to przykładem. Objawił się silny Kościół w kraju, w którym ten Kościół prawem, konstytucją, jest zdegradowany, jak nigdzie na świecie. Wizyta w Polsce jest drugim tego potwierdzeniem, z tym, że w naszym wypadku Kościół nie jest tak zdegradowany prawem, tylko jest zdegradowany systemem. To jest zasadniczy wniosek.

Kard. Stefan Wyszyński:

Musiałem powiedzieć: – Panowie, albo asceza w partii, albo zniknięcie. Czy dla nas jest korzystną rzeczą, gdy Wy znikniecie? Raczej wątpliwe, bo w tym układzie bloku jaka będzie ta partia następna? To już wolimy Was, niż to niepewne. Ale żebyście się utrzymali, musicie się wziąć za siebie. Musicie zerwać z protegowaniem partyjniactwa, życia kosztem Polski, Narodu, alienacji kulturalnej i moralnej i psychicznej przez kłamstwo, przez posługiwanie się z pomocą cenzury obrazami i mirażami zwodnymi. Tym bardziej – powiedziałem – że przyjeżdża Papież i będzie jakaś linia sprawdzenia się społeczeństwa. Co wtedy? Zostaniecie, Panowie, na boku.

Obecność Papieża w państwie bloku jest jakimś przełamaniem żelaznej kurtyny bloku, jest obudzeniem się Litwy i Łotwy, i Estonii, i Białorusi, i Ukrainy, i tych katolików, którzy żyją w świecie wschodnim, to jakieś ożywienie nadziei tych ludzi. Gdyby nie doszło do wizyty – Kościół by sobie to wytłumaczył, wzmocniłby się i pracowałby dalej, ale te nadzieje, zwłaszcza Litwy, Łotwy? Ci ludzie potrzebują podtrzymania. Obecność Ojca św. tutaj w Polsce jest wzrostem nadziei, jakieś duchowej mobilizacji, ożywienia wiary w tych ludziach, że jednak można coś zrobić, zajmując zdecydowaną postawę.

WYPOWIEDZI EKSPERTÓW W KONTEKŚCIE PIELGRZYMKI

Bernard Lecomte

Mur berliński nie upadł sam z siebie. W tym spektakularnym i nieoczekiwanym upadku odegrał decydującą rolę papież Jan Paweł II. Gdy tylko został wybrany, pierwszy słowiański papież w historii postanowił odwiedzić Polskę, swój kraj ojczysty, mówiąc głośno o prawach człowieka. To był wstrząs dla wszystkich narodów regionu. Pierwszym efektem będzie rok później początek niezwyklej przygody związku zawodowego Solidarność, która dała nadzieję całej Europie Środkowej.

Dr Paweł Machalski

Następstwa odwiekanej przez władze PRL pierwszej pielgrzymki Jana Pawła II do Polski okazały się jeszcze bardziej przełomowe niż najśmielsze prognozy. Podróż apostolska z 1979 r. rozbudziła ducha narodu, wzmagając nastroje patriotyczne i poczucie wspólnoty. Stała się zarzewiem „Solidarności”, a w konsekwencji także zapowiedzią dekady prowadzącej do szerokich zmian ustrojowych.

Prof. Marcin Zaremba

Rewolucji Solidarności nie należy sprowadzać do jednostkowej eksplozji sierpniowych strajków, nie zakończyła się również wraz z wprowadzeniem stanu wojennego, była rozłożonym w czasie wielowątkowym procesem, który wprowadził nas w wiek XXI. Przyspieszyła bądź na nowo się rozpałała po wyborach 4 czerwca 1989. Dla jej genezy ważnym wydarzeniem była pielgrzymka Jana Pawła do Polski dziesięć lat wcześniej, w czerwcu 1979 roku.

Ks. prof. Jacek Grzybowski

Czterdziesta rocznica pierwszej wizyty Jana Pawła II w Polsce stawia nas nie tylko w obowiązku przypomnienia tego historycznego wydarzenia, które wtedy przemieniło ludzkie serca i rozpoczęło w naszym kraju i w Europie proces przemian. Powrót do tekstów i treści jakie wybrzmiały prawie pół wieku temu, w innym kraju, w innym świecie i powiedziane były do innych ludzi, jest okazją do postawienia trudnych pytań o to, co stało się z nauczaniem polskiego papieża i czy treści sprzed czterdziestu lat mają w sobie tę moc, by poruszyć nas również i dziś?

Dr Przemysław Ruchlewski

Dekada 1979–1989 to jeden z najważniejszych okresów w najnowszej historii naszego kraju. W mojej ocenie już od 1979 r. rozpoczął się powolny, początkowo niezauważalny, rozpad systemu komunistycznego w Polsce. Zaczęło się od symbolicznej pierwszej pielgrzymki Jana Pawła II, która przełamała monopol informacyjny władz. Wtedy również Lech Wałęsa przy okazji kolejnych obchodów rocznicy rewolty grudniowej wezwał protestujących, aby za rok każdy z nich przyniósł choć jeden kamień na budowę pomnika Ofiar Grudnia. Nikt nie myślał, że rok później, po strajku sierpniowym, marzenie zostanie spełnione, a pomnik stanie się trwałym symbolem pamięci dążenia Polaków do niepodległości. Ostatecznie władza utraciła legitymację do sprawowania rządów wprowadzając stan wojenny. Kiedy okazało się, że systemu komunistycznego nie da się uratować, komuniści zgodzili się na rozmowy z opozycją. Obie strony wykazały się mądrością polityczną i zaufały sobie. Dialog doprowadził do ich spotkania w czasie obrad Okrągłego Stołu. Przyświecała im wizja lepszego, zmodernizowanego kraju oraz politycznej zgody. Droga do tego porozumienia czerpała z doświadczenia czterech dekad trwania komunizmu w Polsce i nie była usłana przysłowiowymi różami. Dlatego fakt, że nie doszło w 1989 r. do krwawej rewolucji zasługuje tym bardziej na szczególne uznanie dla opozycji i ówczesnych władz.

EKSPERCI DLA MEDIÓW W ZAKRESIE PIERWSZEJ PIELGRZYMKI JANA PAWŁA II

- Dr hab. Dominika Żukowska-Gardzińska** Teolog kultury, wykładowca; kierownik Instytutu Badań Naukowych Centrum Myśli Jana Pawła II, adiunkt w Instytucie Dialogu Wiary i Kultury Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie.
- Dr hab. Paweł Skibiński** Historyk, publicysta, politolog, ekspert Centrum Myśli Jana Pawła II, były dyrektor Muzeum Jana Pawła II i Prymasa Wyszyńskiego przy Archidiecezji Warszawskiej, stały współpracownik miesięcznika „W sieci historii”.
- Dr hab. Michał Łuczewski** Psycholog, socjolog, dyrektor programowy Centrum Myśli Jana Pawła II. Członek Narodowej Rady Rozwoju oraz członek klubu Polska – Rosja w Fundacji im. Stefana Batorego.
- Dr Andrzej Grajewski** Dziennikarz, politolog, publicysta, były członek Kolegium Instytutu Pamięci Narodowej, związany z tygodnikiem „Gość Niedzielny”. Członek Polsko-Rosyjskiej Grupy do Spraw Trudnych, współprzewodniczący zarządu Fundacji Współpracy Polsko-Niemieckiej.
- Ks. prof. dr hab. Piotr Mazurkiewicz** Wykładowca akademicki Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie, były sekretarz generalny Komisji Konferencji Episkopatów Unii Europejskiej COMECE (2008–2012), były członek Rady Naukowej Instytutu Studiów Politycznych Polskiej Akademii Nauk, były dyrektor Instytutu Politologii UKSW.
- O. dr Maciej Zięba** Filozof, teolog, publicysta, dominikanin, były Prowincjał dominikanów w Polsce, były działacz opozycyjny. Członek Rady Programowej Studium Generale Europa przy Akademii Teologii Katolickiej w Warszawie, a także kwartalnika Civitas.
- Dr Rafał Łatka** Historyk, politolog, doktor nauk społecznych z zakresu nauk o polityce, pracownik naukowy Biura Badań Historycznych IPN, sekretarz redakcji czasopisma Pamięć i Sprawiedliwość, członek redakcji pism Glaukopis, Myśl.PL.
- Dr hab. Krzysztof Koehler** Profesor nadzwyczajny Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie, poeta, krytyk literacki, eseista, współpracownik pism: Arcana, Pressje, Fronda, wykładał na Uniwersytecie Jagiellońskim oraz w Akademii „Ignatianum” w Krakowie, były dyrektor kanału TVP Kultura.

**Prof. dr hab.
Marcin Zaremba**

Pracownik Instytutu Studiów Politycznych PAN i Instytutu Historii Uniwersytetu Warszawskiego, autor wielu artykułów poświęconych najnowszej historii Polski, publikowanych przede wszystkim na łamach „Gazety Wyborczej” i „Polityki” oraz książek poświęconych najnowszej historii Polski.

**Ks. prof. dr hab.
Jacek Grzybowski**

Wykłada filozofię kultury, filozofię polityki i historię filozofii na Wydziale Filozofii UKSW i w Wyższym Seminarium Duchownym Diecezji Warszawsko-Praskiej. Diecezjalny Duszpasterz Akademicki Diecezji Warszawsko-Praskiej i dyrektor Domu Słowa Bożego – Arka na Grochowie.

Kontakt dla mediów:

Joanna Korzeniewska – rzecznik prasowy
e-mail: jkorzeniewska@centrumjp2.pl; tel. 533 318 541